

Dichterbij dan je denkt

Mariana Leky

Dichterbij dan je denkt

Uit het Duits vertaald
door Lucienne Pruijs

Nieuw Amsterdam

Voor mijn ouders

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt
door ondersteuning van het Goethe-Institut

Oorspronkelijke titel *Die Herrenausstatterin*

© 2010 DuMont Buchverlag, Keulen

© 2019 Nederlandse vertaling Lucienne Pruijs /
Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagbeeld © Shutterstock

NUR 302

ISBN 978 90 468 2469 6

www.nieuwamsterdam.nl

‘Ik stel voor dat u zich aan mij toevertrouwt.’

– De vermomde heer in Frank Wedekinds *Voorjaarsontwaken*

Tot later

Alles had makkelijk zo door kunnen gaan, maar toen is alles stukgelopen, wat, zoals Blank later zei, een duidelijk teken was dat het juist niet zo had door kunnen gaan, ook al had ik dat gedacht. Wat je zelf denkt is, ook dat zei Blank later, soms niet relevant voor de vraag of iets moet stuklopen of niet.

's Morgens als ik wakker werd, was Jakob allang weer terug of helemaal niet weggeweest. Hij lag naast me in bed, al naar gelang het seizoen onder een laken of een dekbed. Jakob leek dood als hij sliep en had vervolgens lang nodig om echt wakker te worden. Vaak versliep hij zich en werd pas wakker als de praktijkassistente opbelde en zei: 'U moet nu echt komen, het zit hier vol met spoedgevallen.' Dan trok Jakob slaapdronken zijn kleren aan, ging slaapdronken weg en kocht onderweg een koffie om mee te nemen, hij deed dat zonder iets te zeggen, omdat ze hem in de koffietent kenden, hij kwam slaapdronken in de praktijk en liep slaapdronken door zijn volle wachtkamer heen. Zijn assistente wist dat Jakob 's morgens dankbaar was voor elk woord dat hij niet hoefde te zeggen of te horen en daarom zei ze niets, ze volgde hem naar de behandelkamer, haalde daar de platgedrukte kartonnen koffiebeker uit zijn jaszak, reikte hem een frisgewassen witte jas aan en wees Jakob, vlak voor de eerste spoedpatiënt binnenkwam, zwijgend op de

slaap in zijn ooghoeken. Het is verontrustend om behandeld te worden door iemand die nog slaap in zijn ogen heeft.

Jakob was tandarts. Ik leerde hem kennen toen ik een slecht gebit had, daarom was ik goed bekend met tandartsen en wilde eigenlijk geen nieuwe meer leren kennen. Ik was bekend met wachtkamers, waarin voornamelijk mensen zitten die eruitzien alsof ze alleen voor een controle komen. Ik kende de welkomsthanddruk van tandartsen, een korte, stevige greep met een door het vele wassen kleurloze en weke hand. Ik kende het ongeduldige tandartsknikje als je de tandarts nog wat wilt vertellen voordat je je mond opendoet en niets meer kunt zeggen. Je begint al in de deuropening van de behandelkamer te praten om op het korte stukje tussen deur en behandelstoel alles verteld te hebben, je raakt in de war bij de poging om naar wens van de tandarts sneller te praten, pijlsnel omschrijf je plek en hevigheid van de klachten en je verklaart pijlsnel dat je echt elke avond tandfloss en tandenstokers, interdentale ragers en de monddouche hebt gebruikt, omdat je iemand die er waarschijnlijk zo meteen voor gaat zorgen dat het pijnlijk wordt, te vriend wilt houden. Helaas vergeet je daarbij altijd dat de tandarts met plechtige verzekeringen niets kan beginnen. De tandarts wil dat je alles nog sneller omschrijft, de verzekeringen het liefst helemaal achterwege laat en eindelijk je mond opendoet.

Ik kende de zin van tandartsen als je mond eindelijk open is: 'We zullen elkaar nog wel een paar keer moeten zien,' zeggen ze voor ze beginnen met de behandeling. Ik kende ook de daaropvolgende zwijgzaamheid van tandartsen. Tandartsen is niet geleerd dat sommige dingen minder pijnlijk zijn als je uitgelegd krijgt waarom en hoelang iets pijnlijk zal zijn. Ik kende de lege blik van tandartsen als ze hun boren gebruiken, die altijd klinken als een per ongeluk opgebeld faxapparaat, alleen veel harder.

Toen mijn eigen tandarts op vakantie was, ging ik naar zijn vervanger. Die vervanger was Jakob, die destijds nog dr. J. Wiesberg heette. In zijn wachtkamer zat niemand alleen voor een controle.

Toen ik Jakob voor het eerst zag, was hij uitgeslagen, mijn afspraak was vroeg in de middag. Toen hij mij ter begroeting een hand gaf, liep er een traan over zijn wang.

‘Huilt u?’ vroeg ik, omdat ik verbaasd was over de onverwachte emotie. Bovendien is het verontrustend door een huilende tandarts behandeld te worden.

‘Ik huil niet,’ zei hij, ‘mijn ogen zijn alleen te droog.’ Hij haalde een flesje uit zijn jaszak en reikte het me aan. *TEARS AGAIN* stond erop en Jakob legde uit dat hij de vloeistof regelmatig in zijn te droge ogen moest druppelen, wat ertoe leidde dat er af en toe zomaar een traan over zijn wang liep.

Ik draaide het flesje in mijn handen en wist niet wat ik moest zeggen, omdat een tandarts me nog nooit iets van zichzelf had laten zien, en uiteindelijk zei ik: ‘Het heeft een gebruikersvriendelijk design.’ Jakob knikte me glimlachend toe. Ik gaf het flesje terug en vertelde zo snel mogelijk dingen die je vooraf nog wilt zeggen, en Jakob knikte in het geheel niet, maar stelde constructieve vragen. Hij bekeek mijn tanden, mompelde letters en getallen en zei: ‘We zullen elkaar nog wel een paar keer zien.’

‘Til alstublieft meteen uw hand op als het pijnlijk wordt, dan stoppen we direct,’ zei hij, toen hij met de behandeling begon, en vervolgens: ‘En denk nu even aan iets leuks.’

Omdat het voor de hand lag, dacht ik aan Jakob, want Jakob was leuk hoewel hij tandarts was. Jakob zat in mijn kies te boren terwijl hij meerdere keren zei dat ik meteen mijn hand moest optillen als het pijnlijk werd, want dan zouden we direct stoppen, hij zei dat nadrukkelijk alsof we niet in een tandheel-

kundige behandeling zaten, maar op een bijzonder roekeloze expeditie die ik voor het eerst ondernam. Jakob legde uitvoerig uit waarom en hoelang eventueel iets pijnlijk kon zijn, hij was in het geheel niet zwijgzaam. ‘U doet het echt fantastisch,’ zei hij, hoewel het helemaal niet erg pijnlijk was, ‘U houdt zich kranig.’ Hij zei: ‘Mensen die pijn met zo’n geduld tegemoet treden zijn zeldzaam’ en: ‘U verdraagt het met de kalmte van een Indiase yogi.’ Dat zei hij allemaal ernstig en zachtjes en toen begreep ik eindelijk waarom Jakobs wachtkamer zo vol zat. Ik was blij dat ik uitgerekend bij Jakob terecht was gekomen en toen het toch wat pijnlijk werd, tilde ik niet mijn hand op maar keek naar een groot bord dat aan het plafond boven de behandelstoel hing. Daarop stond in grote letters: HET IS ZO VOORBIJ.

Het was inderdaad zo voorbij, en inderdaad had niemand enig idee dat het precies op dat moment met Jakob begon. Het is volstrekt normaal en volstrekt ongehoord dat je je nergens van bewust bent als zoiets van start gaat. Nooit heb je, als zoiets begint, enig idee van de omvang en de kracht ervan of van waarom en hoelang iets leuk of pijnlijk zal zijn, en ik zou willen dat ik wist hoe het geweest zou zijn als op het bord boven de behandelstoel niet HET IS ZO VOORBIJ had gestaan, maar NU GAAT HET BEGINNEN. Als er had gestaan DIT IS JAKOB, NU GAAT HET BEGINNEN, EN HET ZAL NOG LANGE NIET VOORBIJ ZIJN. En: HET WORDT LEUK, ZO LEUK ALS NOOIT TEVOREN, EN DAARNA WORDT HET PIJNLIJK, ZO PIJNLIJK ALS NOOIT TEVOREN, MAAR HET ZAL HELAAS TE LAAT ZIJN OM DIRECT TE STOPPEN; als daar had gestaan wát precies hoe leuk of pijnlijk zou zijn, dan zou ik willen dat ik wist wat er gebeurd zou zijn als ik dat allemaal had kunnen lezen op het bord boven de behandelstoel, terwijl ik een boor en een afzuigapparaat in mijn mond had en dr. J. Wiesberg geconcentreerd mijn kies behandelde.

Misschien zou het niet anders zijn gegaan en was ik alleen verbaasd geweest dat ik uitgerekend tegen een tandarts was aangelopen. Misschien was ik gelukkig geweest met het deel van de nog niet gebeurde leuke dingen en misschien had ik over het deel van de nog niet gebeurde pijnlijke dingen gedacht: Dat zullen we nog wel zien, zoals een traditionele tandarts zegt wanneer je hem al bij het binnenkomen iets over stokers en ragers vertelt.

Als Jakob 's morgens opstond, was ik al weg, ik stond vroeg op en ging vertalen. Van maandag tot vrijdag vertaalde ik in een kantoortuin gebruiksaanwijzingen, rapporten en brochures, bijsluiters, reclameteksten, beschouwelijke spreuken, en af en toe een bord. Er was veel te vertalen en er was een leidinggevende die Bengt heette. Bengt is een naam die, als je hem een paar keer achter elkaar roept, klinkt als een stuiterende bal, en Bengt werd er vaak bij geroepen. 'Bengt! Bengt!' riep altijd wel iemand die vastgelopen was met zijn vertaling. Dan kwam Bengt, hij had een snel huppelloopje en zag er altijd uit alsof God hem op en neer dribbelde.

Ik had regelmatige werktijden en een eigen bureau waarop geen foto van Jakob stond. Ik had er niets tegen gehad er een neer te zetten, veel mensen in de kantoortuin hadden foto's van dierbare personen of dieren op hun bureau, maar Jakob vond ingelijste dierbaren een slechte gewoonte en was ervan overtuigd dat ik dat ook vond.

Evelyn, die naast me vertaalde, vond mijn bureau kaal. Op het hare stonden foto's van diverse mannen en vrouwen in kleurrijke kleine en grote lijsten, geliefden van vroeger en nu, tantes en neefjes, en bovendien stond er op elk moment van het jaar een schaal vol marsepeinballetjes. Evelyn kreeg die marse-

pein van haar aanbidders. Omdat Evelyn veel aanbidders had, was ze wat dik geworden en had ze zich voorgenomen niet meer alle marsepein zelf op te eten. Ze bracht de geschonken marsepeinballetjes mee naar kantoor, zette ze voor een deel om vrij te pakken op haar bureau en gaf ze voor een deel in zakjes aan haar collega's, zodat wij ze bewaarden voor de tijd dat het effect van alle marsepein op Evelyn weer was afgenomen en er ruimte voor nieuwe marsepein was.

Het effect van de marsepein was hardnekkig. De aanbidders waren het ook. Ze wisten steeds aan marsepeinballetjes te komen, zelfs in juni.

Sinds kort had Evelyn niet alleen marsepeinballetjes maar ook pillen bij zich, bijvoorbeeld voor en tegen slapeloosheid, die ze indien nodig onder haar collega's verdeelde, want een van Evelyns aanbidders was psychiater. De psychiater was gek op Evelyn en deed daarom de laatste tijd alles fout. Hij vertelde al zijn bedroefde patiënten over Evelyn en haar schoonheid, in plaats van naar de patiënten te luisteren, die kwamen omdat ze wilden vertellen dat ze geen Evelyn en eigenlijk in de verste verte geen schoonheid in hun leven hadden, en ze wilden daarbij af en toe door een constructieve vraag van een psychiater onderbroken worden en pillen voorgeschreven krijgen die goed waren tegen uitblijvende schoonheid in het leven, maar de verliefde psychiater liet hen nauwelijks aan het woord komen en kwam niet met het receptenblok aan en ook niet met een constructieve vraag, en de bedroefde patiënten werden steeds bedroefder door al die verhalen over wat Evelyn vandaag weer voor leuks had gezegd of gedaan, en suïcidaler werden ze ook.

De psychiater had een afgesloten medicijnkast vol pillen, maar voor Evelyn opende hij alle deuren.

Evelyn vertaalde uit het Spaans, ik uit het Engels, we riepen

Bengt er zelden bij. In de pauzes rookten we soms op de wc en praatten over de makkelijke of lastige vertaling waarmee we op dat moment bezig waren en over Evelyns makkelijke of lastige liefdes. Na het roken spoten we een mix van mondwater en impregneerspray in de ruimte, drie pufjes van elk, daar hadden we goede ervaringen mee.

Jakob en ik woonden niet samen, maar Jakob had een reserve-sleutel en als ik 's avonds thuiskwam, zat hij meestal daar op me te wachten. Zijn handen waren wit en week van het vele handenwassen, hij rook nog naar desinfectiemiddel en ik nog naar impregneerspray, het vervloog allebei.

's Nachts ging Jakob vaak wandelen. 'Tot later,' zei hij dan, en als het later was, kwam hij terug. Tot het later was, zat ik aan mijn bureau te vertalen wat nog voor de volgende ochtend vertaald moest worden. Soms belde Jakob me onderweg op, vanaf een nachtelijke hoofd- of buitenweg, uit een kroeg, een park of, als hij de stad uit was gereden, een bos. Hij vertelde wie hij was tegengekomen, een vriend, een collega, een patiënt, een vos. Hij vroeg hoe het met de vertaling ging, en ik vertelde of het ging of niet, meestal ging het.

Soms nam Jakob me op een nachtelijke wandeling mee, een keer liepen we over een bospad. Het was pikdonker en ik liep tegen Jakob op omdat ik de afstand verkeerd had ingeschat. Jakob struikelde en stootte zijn hoofd tegen een tak. 'O,' zei ik, 'je was veel dichterbij dan ik dacht.' Jakob wreef over zijn voorhoofd. 'Dat ben ik altijd,' zei hij.

Omdat je sommige dingen beter kunt vragen als het donker is en de ander jou alleen als een schim kan zien, vroeg ik Jakob in het pikdonkere bos of hij het zich kon voorstellen met mij samen te wonen. Ik wilde al langer met Jakob samenwonen,

maar had hem dat nooit durven vragen omdat ik me niet kon voorstellen dat Jakob zich dat kon voorstellen. Maar daar, in het bos, vond ik dat je er tenslotte nooit helemaal zeker van kon zijn dat je de ander en zijn ideeën kende, dat je misschien alleen veronderstelde de ander te kennen, dat je het op zijn minst moest hebben gevraagd, zodat niet ooit, als alles te laat was, naar buiten kwam dat je toch altijd hetzelfde had gewild, zodat Jakob niet, als hij bejaard was en op zijn sterfbed lag, zou zeggen dat hij er zijn hele leven onder geleden had dat we nooit hadden samengewoond.

Ik vroeg Jakob of hij met me wilde samenwonen, Jakob lachte, sloeg zijn arm om me heen en zei: ‘God bewaar me.’ Toen bleef hij staan en schraapte zijn keel. ‘Maar ik kan je als alternatief wel aanbieden dat we trouwen.’

Ik hield vaak rekening met bizarre dingen. Ik stelde me bizarre dingen voor en hield er dan rekening mee, maar dat Jakob wilde trouwen was zo bizar dat zelfs ik daar geen rekening mee had gehouden. Ik had gedacht dat trouwen voor Jakob nog erger was dan ingelijste foto’s van dierbaren, en geen bos en eigenlijk geen enkele plek op aarde zou donker genoeg geweest zijn om Jakob daar te vragen of hij met me wilde trouwen.

Op dat moment had ik Jakob toch graag duidelijker willen zien. ‘Graag,’ zei ik, ‘ja, graag, natuurlijk.’ ‘Goed,’ zei hij, ‘dan doen we dat.’

We liepen zwijgend verder, struikelden vervolgens over een tractorband en vielen languit. We bleven liggen, een hele tijd en zonder iets te zeggen omdat we alle twee het plan om te trouwen nauwelijks konden geloven. Toen het zicht weer beter was en afstanden goed in te schatten waren, keek Jakob glimlachend naar me. ‘Spectaculair, hè?’

‘Zeker weten,’ zei ik.

De bruiloft vierden we aan een meer. Jakob had de trouwtekst uitgezocht. ‘Leg mij als een zegel aan uw hart, als een zegel aan uw arm, want sterk als de dood is de liefde,’ zei de dominee. ‘Haar vlammen zijn vuurvlammen, een vuurgloed van de Heer. Vele wateren kunnen de liefde niet blussen en rivieren spoelen haar niet weg,’ zei hij, en hij zei het nog eens toen hij om middernacht gelukkig en dronken in het meer was gevallen.

Jakobs moeder en mijn vader hielden een toespraak, ze gingen met bevende briefjes voor onze tafel staan en vertelden hoe Jakob en ik tot dan toe geweest waren, als klein kind en tijdens onze vroege en latere jeugd, daarna werd er geklapt en geproost.

Toen Jakob een kind was, vertelde zijn moeder, had ze hem regelmatig naar een huisartsenpost gebracht, regelmatig hadden ze Jakob moeten verbinden, gipsen of hechten en ooit hadden ze eens zijn oog op het nippertje kunnen redden nadat hij als eenjarige in een niet goed dichtgedraaide fles ontstopper had gekeken. Met zijn driewieler was hij recht tegen zijn prikkelraad aan gebotst, waar ze hem uit hadden moeten knippen; met een kindertrompetje in zijn mond was hij over de kasseien gerend tot hij viel en het trompetje achter in zijn keel stak, hij was uit boomhutten en van hoogslapers gevallen, met acht maanden in de onstuimige Middellandse Zee gekropen en op het nippertje niet verdronken.

Mijn vader vertelde dat ik een voorzichtig kind was geweest dat vrijwel niet viel, wat ermee te maken had dat ik de meeste tijd aan de keukentafel zat te tekenen. Ik maakte tekeningen in vrolijke kleuren. ‘Tekenen toch eens een monster, of een kraai, in elk geval iets donkers,’ had mijn vader telkens weer geopperd, maar ik was onverstoort in ijscotinten blijven kleuren.

Op school had Jakob de handtekening van zijn ouders op

slechte tussentijdse rapporten vervalst en vuilnisbakken leeggegooid over leraren die in het trappenhuis naar boven liepen. Hij was behoorlijk recalcitrant, zei Jakobs moeder glimlachend. Ik had de schoolmoestuin en vriendschappen onderhouden, en als ik een acht had gehaald, vertelde mijn vader, vroegen de leraren me of ik erg teleurgesteld was.

Tijdens zijn studie had Jakob zich maar vluchtig op tentamens voorbereid of helemaal niet, hij had ze toch altijd gehaald omdat iedereen, vermoedde Jakobs moeder, Jakob graag hoorde praten, ook als hij het niet over datgene had waar hij het eigenlijk over moest hebben. Dat klopte. Tijdens mijn studie was ik op alle tentamens altijd grondig voorbereid geweest. ‘Ze was altijd al heel ambitieus,’ zei mijn vader. Dat klopte niet, ik was niet uit ambitie, maar uit angst zo goed voorbereid geweest, en omdat je bij angst dat wat voor de hand ligt verwacht met dat wat bizar is, bereidde ik me op bizarre vragen grondig voor en dronk op de avond voor een tentamen altijd zo veel kalmeringsthee dat ik de hele nacht naar de wc moest.

Tijdens mijn vakanties, die nooit ver van huis waren, belandde ik op wandelingen die naar een fantastisch uitzichtpunt hadden moeten leiden, vaak per ongeluk bij rustige wooncomplexen die niets te bieden hadden, behalve de zekerheid dat ik ergens verkeerd was afgeslagen, waardoor ik, vertelde mijn vader, op de vraag naar mijn vakantiebelevissen altijd heel korte antwoorden gaf. Jakob, zo vertelde zijn moeder, kwam op zijn vakanties regelmatig in gevaar. Hij raakte volgens zeggen per ongeluk in een Siberisch woud vol beren de weg kwijt, hij werd volgens zeggen per ongeluk ’s nachts in een Afrikaans nationaal park vol krokodillen ingesloten, en zowel de Siberische beren waarvoor Jakob deed alsof hij dood was, als de Afrikaanse krokodillen waarvoor Jakob wegrende, waren net moeder

geworden en daarom nog gevaarlijker dan ze al waren.

Het eerste wat ik over Jakob had verteld, zei mijn vader, was dat hij graag in een tent zou willen wonen. ‘Zie je het voor je, in een tent!’ had ik verontwaardigd gezegd, en dat ik iemand was die het liefst in een groot vrijstaand huis met luiken wilde wonen.

Aan het eind van haar toespraak zei Jakobs moeder dat Jakob en ik avontuurlijk voor elkaar waren in de beste zin van het woord. Jakob fluisterde: ‘Let op, zo meteen komt er een metafoor,’ en Jakobs moeder zei dat ik voor Jakob het huis met luiken was dat hij nooit had aangedurfd en Jakob was voor mij de tent die ik nooit had aangedurfd.

Jakobs piepkleine oma, die er breekbaar uitzag en wat onverstaanbaar sprak omdat ze inclusief haar stembanden honderdtweeënhalf jaar oud was, stond op en zei dat wij het meest harmonische paar waren dat ze ooit had gezien. Toen begon ze te huilen, iedereen klapte, Jakob liep naar haar toe, tilde haar op als een kostbare vaas en nam haar op schoot. Daar zat ze, totdat iedereen klaar was met praten, eten, voordragen en klappen, en er eindelijk gedanst kon worden.

Er werd veel gedanst op de bruiloft, veel door elkaar gedronken en veel gehuild. Jakobs oma hield niet op met huilen omdat we een harmonisch paar waren, Jakobs verre achternichten huilden omdat ze ruzie hadden gemaakt en niet wisten hoe ze het goed moesten maken, Evelyn hilde omdat ze merkte dat ze verliefd was op Bengt, uitgerekend op Bengt, maar Bengt niet meer op haar, Jakobs zus hilde toen voor de tweede keer haar lievelingslied werd gespeeld, mijn moeder hilde omdat ze dit nog mocht meemaken, Jakobs nicht hilde omdat ze verliefd was op Jakob, mijn tante hilde omdat ze niet meer verliefd was

op mijn oom, de dominee huilde omdat hij zijn toespraak zo aangrijpend vond, Jakobs moeder huilde omdat Jakobs vader dit niet meer mocht meemaken, mijn nicht huilde omdat de zoon van Jakobs beste schoolvriend op de zoom van haar nieuwe jurk was gaan staan, die nu was gescheurd. Telkens stond iemand aan de kant van de dansvloer te huilen, heel kort maar, want telkens kwam er snel iemand aan om te troosten en die trok degene die gehuild had weer naar de dansvloer, en dan werd er verder gedanst.

Er werd ook veel en door elkaar gezoend. Evelyn zoende een orthodontist en hoopte dat Bengt het zag, maar Bengt zag het niet, want Bengt zoende in het riet mijn peettante, die hem met rode konen verzekerde dat het niet kon en dat ze veel te oud voor hem was. Maar het kon toch. De doorweekte dominee probeerde mijn moeder te zoenen, maar dat kon niet. Mijn nicht zoende degene die op haar zoom was gaan staan, en Evelyn zoende na de orthodontist Jakobs aangetrouwde gescheiden oom.

In de ochtendschemering waren enkelen vertrokken, sliepen anderen tegen, op of onder een tafel, en praatten weer anderen zachtjes met elkaar of schuifelden zonder muziek. Jakob, Evelyn en ik liepen naar de steiger en gingen daar liggen, mijn hoofd lag op Jakobs buik, Evelyns hoofd op mijn buik. De lampionnen boven ons schommelden in de nachtwind zachtjes tegen elkaar, in het riet kwaakten de kikkers, een afgemeerde roeiboot dobberde op het water. Evelyn kwam overeind, nam de laatste slok uit een fles wodka, die ze al enige tijd niet meer uit handen gaf, en keek met een pruilmondje naar de boot. Evelyn was heel erg dronken. ‘Elke ontmoeting van een mens met een andere mens,’ zei ze, terwijl ze haar wijsvinger in de lucht stak, ‘is de ontmoeting van een lege boot met een andere

lege boot.' Evelyn had een tijdje geleden iets met een boeddhist gehad.

Jakob lachte, Evelyn liet zich achterovervallen, plofte met haar hoofd terug op mijn buik, mompelde nog iets over Bengt en boot en leeg en starnakel en viel toen in slaap.

Het nachtbrakende zevenjarige kind van Jakobs Franse studievriend kwam aanlopen en wenste Jakob en mij gelukkig nieuwjaar, hij had het ons al verschillende malen gewenst, het was het enige wat hij kon zeggen. 'Dank je wel,' zeiden we. Het nachtbrakende kind ging naast ons steentjes zitten keilen. Jakob streek met zijn vingertoppen over mijn sleutelbeen, heen en weer, alles was nu rustig, ik hoorde alleen het gekwaak van de kikkers, kleine golfjes, het stuiteren van de steentjes, de geluiden in Jakobs buik. Ik tilde Evelyns hoofd even op, draaide me opzij, legde Evelyns hoofd op mijn heup, en mijn ogen vielen langzaam dicht. Voor ik in slaap viel, hoorde ik nog hoe Jakob in mijn oor fluisterde: 'Dat hebben we goed gedaan,' en ik zag nog dat aan de overkant van het meer iemand stond te roken, iemand die ik slechts als een schim kon zien. Het was vast een bruiloftsgast of een hengelaar, ik weet zeker dat het Blank niet geweest kan zijn, alleen al omdat hij nooit gerookt heeft, toch stel ik me soms voor dat het Blank was die daar stond te roken en vanaf de overkant van het meer naar Jakob en mij keek. Ik stel het me voor, omdat ik zou willen dat Blank kon zeggen: 'Ik weet het toch, ik weet het, ik was erbij, ik heb het gezien.'

Jakobs lievelingstante had ons als huwelijkscadeau een roze, anderhalf meter hoge flamingo van porselein gegeven. Zijn gebogen hals zag eruit als een half hart, hij stond op één poot, hield de andere gebogen en sloeg zijn rechtervleugel uit. De

tante had de flamingo ironisch bedoeld, maar dat maakte hem niet kleiner. Jakob wilde hem meteen weggooien, al op de terugweg van de bruiloft wilde hij hem op een provinciale weg uit de auto zetten. Jakob zat op de passagiersstoel en had de flamingo tussen zijn benen. Op de achterbank was geen plaats meer, die lag vol met lijvige cadeaus. JUST MARRIED stond op de achterraut achter de opgestapelde cadeaus, Jakobs moeder had het er met gouden lak opgespoten, waarvan niemand wist of die er ooit weer af zou gaan.

Ik vond dat we de flamingo niet uit de auto mochten zetten, omdat je cadeaus, zeker cadeaus van naasten van wie je houdt, in ieder geval moest bewaren. ‘Ook als je onder die cadeaus gebukt gaat?’ vroeg Jakob.

De rechtervleugel van de flamingo lag op Jakobs knie, de kop op zijn schouder. Jakob probeerde langs de flamingo heen pleisters op zijn voeten te plakken, die de hele bruiloft in nieuwe schoenen hadden gezeten.

‘Eronder gebukt gaan is in dit geval een beetje overdreven, of niet soms?’ vroeg ik. ‘Bovendien hou je toch van je tante?’

‘Ik hou van mijn tante, maar niet van haar cadeaus. En als je van iemand houdt, kun je elkaar best de waarheid vertellen.’

‘Natuurlijk,’ zei ik, ‘maar niet als de waarheid volkomen overbodig is en je je tante alleen verdriet zou doen.’

‘Maar mij doet deze volkomen overbodige flamingo verdriet,’ zei Jakob en hij duwde de kop van de flamingo opzij, die steeds in zijn nek drukte.

‘Misschien gaat hij binnenkort kapot, hij ziet er behoorlijk duur uit,’ zei ik, want erg duur porselein is erg breekbaar.

‘We zetten hem in de kelder,’ zei Jakob.

‘En als je tante op bezoek komt?’

‘Dan halen we hem naar boven.’